Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kuudes jaosto)

21 päivänä syyskuuta 2016 *

Ennakkoratkaisupyyntö — Direktiivi 2011/64/EU — 15 artiklan 1 kohta — Valmistajien ja maahantuojien oikeus määrittää vapaasti valmistetun tupakan tuotteiden vähittäiskaupassa noudatettavat enimmäismyyntihinnat — Kansallinen lainsäädäntö, jolla kielletään vähittäiskauppiaita myymästä tällaisia tuotteita hinnoilla, jotka alittavat veromerkissä ilmoitetut hinnat — Tavaroiden vapaa liikkuvuus — SEUT 34 artikla — Myyntijärjestelyt — SEUT 101 artikla, luettuna yhdessä SEU 4 artiklan 3 kohdan kanssa

Asiassa C-221/15,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka hof van beroep te Brussel (Brysselin ylioikeus, Belgia) on esittänyt 5.5.2015 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 13.5.2015, saadakseen ennakkoratkaisun rikosasiassa, jossa vastaajana on

Etablissements Fr. Colruyt NV,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Arabadjiev (esittelevä tuomari) sekä tuomarit J.-C. Bonichot ja C. G. Fernlund,

julkisasiamies: N. Wahl,

kirjaaja: johtava hallintovirkamies M. Ferreira,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 17.2.2016 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Etablissements Fr. Colruyt NV, edustajinaan R. Verstraeten ja H. De Bauw, advocaten,

— Belgian hallitus, asiamiehinään aluksi N. Zimmer, J. Van Holm ja M. Jacobs, ja sittemmin J. Van Holm ja M. Jacobs, avustajanaan A. Fromont, advocaat,

— Ranskan hallitus, asiamiehinään G. de Bergues, D. Colas, J. Bousin ja S. Ghiandoni,

— Portugalin hallitus, asiamiehinään L. Inez Fernandes, A. Brigas Afonso ja M. Rebelo,

— Euroopan komissio, asiamiehinään E. Manhaeve, H. van Vliet ja F. Tomat,

kuultuaan julkisasiamiehen 21.4.2016 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee valmistettuun tupakkaan sovellettavan valmisteveron rakenteesta ja verokannoista 21.6.2011 annetun neuvoston direktiivin 2011/64/EU (EUVL 2011, L 176, s. 24) 15 artiklan 1 kohdan, luettuna yhdessä Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 20 ja 21 artiklan kanssa, SEUT 34 artiklan ja SEUT 101 artiklan, luettuna yhdessä SEU 4 artiklan 3 kohdan kanssa, tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty rikosasiassa, jossa vastaajana on Établissements Fr. Colruyt NV (jäljempänä Colruyt) ja joka koskee sitä, että viimeksi mainittu on myynyt tupakkatuotteita yksikköhinnalla, joka alitti valmistajan tai maahantuojan kyseiseen tuotteeseen kiinnittämässä veromerkissä ilmoittaman hinnan.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

3 Direktiivin 2011/64 johdanto-osan 2, 3, 9 ja 10 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

” (2) Tupakkatuotteita koskevan unionin verolainsäädännön on varmistettava sisämarkkinoiden moitteeton toiminta ja samalla – – korkeatasoinen terveyden suojelu – –

(3) Yksi Euroopan unionista tehdyn sopimuksen tavoitteista on ylläpitää taloudellista liittoa, joka ominaisuuksiltaan vastaa sisämarkkinoita ja jossa harjoitetaan tervettä kilpailua. Valmistetun tupakan alalla tämän tavoitteen toteutuminen edellyttää, ettei jäsenvaltioiden tämän alan tuotteiden kulutukseen kohdistama verotus vääristä kilpailun edellytyksiä eikä estä näiden tuotteiden vapaata liikkuvuutta unionissa.

– –

(9) Valmisteverojen rakenteiden yhdenmukaistamisella on erityisesti saatava estetyksi verotuksen vaikutuksia vääristämästä samaan ryhmään kuuluvilla valmistetun tupakan eri luokilla käytävää kilpailua ja siten saatava jäsenvaltioiden kansallisia markkinoita avatuksi.

(10) Kilpailun asettamat vaatimukset edellyttävät järjestelmää, jossa hinnat vahvistetaan vapaasti kaikille valmistetun tupakan ryhmille.”

4 Kyseisen direktiivin 1 artikla sisältyy direktiivin 1 lukuun, jonka otsikko on ”Kohde”, ja siinä säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä vahvistetaan yleiset periaatteet jäsenvaltioiden valmistetusta tupakasta kantaman valmisteveron rakenteen ja verokantojen yhdenmukaistamiseksi.”

5 Mainitun direktiivin 7 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Unionissa valmistetuista savukkeista ja kolmansista maista tuoduista savukkeista kannetaan arvon perusteella valmistevero, joka lasketaan korkeimman vähittäismyyntihinnan perusteella, tullit mukaan lukien, sekä erityisvalmistevero, joka lasketaan tuoteyksikköä kohti.”

6 Direktiivin 15 artiklan 1 kohdan sanamuoto on seuraava:

”Valmistajat tai tarvittaessa niiden edustajat tai asiamiehet unionissa sekä kolmansista maista tuovat maahantuojat saavat vapaasti vahvistaa kullekin tuotteelleen korkeimman vähittäismyyntihinnan kussakin jäsenvaltiossa, jossa nämä tuotteet on tarkoitettu luovutettaviksi kulutukseen.

Se, mitä ensimmäisessä alakohdassa säädetään, ei kuitenkaan estä hintatason valvontaa tai vahvistettujen hintojen noudattamista koskevan kansallisen lainsäädännön täytäntöönpanoa, jos se on unionin säännösten mukaista.”

Belgian oikeus

7 Kuluttajien terveyden suojelemisesta elintarvikkeiden ja muiden tuotteiden osalta 24.1.1977 annetun lain (wet betreffende de bescherming van de gezondheid van de gebruikers op het stuk van de voedingsmiddelen en andere produkten; Belgisch Staatsblad 8.4.1977, s. 4501), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasian tosiseikkoihin (jäljempänä terveyden suojelusta annettu laki), 7 §:n 2 bis momentin 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”On kiellettyä mainostaa ja sponsoroida tupakkaa, tupakasta valmistettuja tuotteita ja vastaavankaltaisia tuotteita, jäljempänä tupakkatuotteet.

Mainontana tai sponsorointina pidetään kaikkea viestintää tai toimintaa, jonka tarkoituksena on suoraan tai välillisesti edistää myyntiä, riippumatta paikasta tai viestintämenetelmistä tai -keinoista.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

8 Colruytillä on Belgiassa samalla nimellä toimiva supermarket-ketju.

9 Federale overheidsdienst van volksgezondheidin (Belgian liittovaltion kansanterveyden valvontaviranomainen) tekemän tutkimuksen perusteella openbaar ministerie (Belgian syyttäjäviranomainen) totesi, että Colruyt oli supermarketeissaan mainostanut tupakkatuotteita terveyden suojelusta annetun lain 7 §:n 2 bis momentin 1 kohdan vastaisesti. Colruyt oli syyttäjäviranomaisen mukaan myynyt erilaisia tupakkatuotteita

— yksikköhinnalla, joka alitti valmistajan tai maahantuojan kyseisiin tuotteisiin kiinnittämässä veromerkissä ilmoitetun hinnan

— paljousalennuksella, jonka suuruus oli ilmoitettu keltaista ja punaista taustaa vasten myyntitelineessä

— kaikille asiakkaille suunnatulla tilapäisellä yleisellä kolme prosentin alennuksella

— tietylle henkilöryhmälle, eli nuorisojärjestöjen jäsenille, suunnatulla yleisellä kolmen prosentin alennuksella niin kutsuttua kampkortingia (kirjaimellisesti leirialennus) käyttäen.

10 Correctionele rechtbank te Brussel (Brysselin rikostuomioistuin, Belgia) antoi 10.5.2013 tuomion, jossa se tuomitsi Colruytin muun muassa 270 000 euron suuruiseen sakkoon edellä mainitun säännöksen rikkomisesta.

11 Colruyt valitti kyseisestä tuomiosta hof van beroep te Brusseliin (Brysselin ylioikeus), jossa se väitti erityisesti, että kielto asettaa vähittäismyyntihintoja, jotka alittavat valmistajan tai maahantuojan tupakkatuotteisiin kiinnittämässä veromerkissä ilmoitetun hinnan, on ristiriidassa direktiivin 2011/64 15 artiklan 1 kohdan, SEUT 34 artiklan ja SEUT 101 artiklan – luettuna yhdessä SEU 4 artiklan 3 kohdan kanssa – kanssa.

12 Hof van beroep te Brussel on tässä tilanteessa päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko direktiivin 2011/64 15 artiklan 1 kohta – sellaisenaan tai luettuna yhdessä perusoikeuskirjan 20 ja 21 artiklan kanssa – esteenä kansalliselle säädökselle, jossa asetetaan vähittäiskauppiaille velvollisuus noudattaa vähimmäishintoja kieltämällä valmistajan/maahantuojan veromerkkiin merkitsemää hintaa halvemman hinnan soveltaminen tupakkatuotteisiin?

2) Onko SEUT 34 artikla esteenä kansalliselle säädökselle, jossa asetetaan vähittäiskauppiaille velvollisuus noudattaa vähimmäishintoja kieltämällä valmistajan/maahantuojan veromerkkiin merkitsemää hintaa halvemman hinnan soveltaminen tupakkatuotteisiin?

3) Onko [SEU] 4 artiklan 3 kohta, luettuna yhdessä SEUT 101 artiklan kanssa, esteenä kansalliselle säädökselle, jossa asetetaan vähittäiskauppiaille velvollisuus noudattaa vähimmäishintoja kieltämällä valmistajan/maahantuojan veromerkkiin merkitsemää hintaa halvemman hinnan soveltaminen tupakkatuotteisiin?”

Ennakkoratkaisupyynnön tutkittavaksi ottaminen

13 Belgian hallitus väittää, että ennakkoratkaisupyyntö on jätettävä tutkimatta ensinnäkin sillä perusteella, ettei terveyden suojelusta annetun lain 7 §:n 2 bis momentin 1 kohta liity pääasian kohteeseen, koska tupakkatuotteiden vähittäiskaupan Belgiassa noudatettavista jälleenmyyntihinnoista säädetään muissa Belgian oikeuden säännöksissä. Belgian hallitus väittää toiseksi, ettei direktiivin 2011/64 tulkinnalla ole merkitystä kyseisen asian ratkaisemisen kannalta, koska mainitun 7 §:n 2 bis momentin 1 kohdan tarkoituksena ei ole panna kyseistä direktiiviä täytäntöön Belgian lainsäädännössä. Belgian hallitus katsoo kolmanneksi, ettei ennakkoratkaisupyyntö täytä unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 94 artiklassa säädettyjä edellytyksiä, koska se ei sisällä riittävästi tietoja mainittuun asiaan liittyvistä tosiseikoista ja oikeudellisista seikoista eikä selostusta täsmällisistä syistä, joiden vuoksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on ryhtynyt tarkastelemaan kysymystä unionin oikeuden säännösten tulkinnasta. Myös Ranskan hallitus tuo esiin epäilyksiä siitä, voidaanko ennakkoratkaisupyyntö ottaa tutkittavaksi.

14 Tästä on muistettava, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan olettamana on, että kansallisen tuomioistuimen niiden oikeudellisten seikkojen ja tosiseikkojen perusteella, joiden määrittämisestä se vastaa ja joiden paikkansapitävyyden selvittäminen ei ole unionin tuomioistuimen tehtävä, esittämillä unionin oikeuden tulkintaan liittyvillä kysymyksillä on merkitystä asian ratkaisun kannalta. Unionin tuomioistuin voi jättää tutkimatta kansallisen tuomioistuimen esittämän ennakkoratkaisupyynnön ainoastaan, jos on ilmeistä, että pyydetyllä unionin oikeuden tulkitsemisella ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen, jos kyseinen ongelma on luonteeltaan hypoteettinen taikka jos unionin tuomioistuimella ei ole tiedossaan niitä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotka ovat tarpeen, jotta se voisi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin (tuomio 16.7.2015, Sommer Antriebs- und Funktechnik, C-369/14, EU:C:2015:491, 32 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

15 Siltä osin kuin on kyse ensimmäisestä perusteesta, jonka mukaan ennakkoratkaisupyyntö olisi jätettävä tutkimatta, on riittävää palauttaa mieleen, ettei unionin tuomioistuimen tehtävänä ole SEUT 267 artiklan mukaisessa menettelyssä lausua kansallisten säännösten tulkinnasta tai ratkaista sitä, onko kansallisen tuomioistuimen tulkinta siitä oikea (tuomio 7.10.2010, dos Santos Palhota ym., C-515/08, EU:C:2010:589, 18 kohta).

16 Siltä osin kuin on kyse toisesta Belgian hallituksen esittämästä tutkimatta jättämistä koskevasta perusteesta, ei ole ilmeistä, että tilanne, josta pääasiassa on kyse, jää direktiivin 2011/64 soveltamisalan ulkopuolelle, tai ainakaan, että terveyden suojelusta annetun lain 7 §:n 2 bis momentin 1 kohta ei mitenkään olisi omiaan poistamaan kyseisen direktiivin tiettyjen säännösten tehokasta vaikutusta ja ettei pyydetyllä mainitun direktiivin tulkinnalla olisi mitään yhteyttä pääasian tosiseikkoihin tai kohteeseen. Kyseinen väite kuuluu sitä paitsi ensimmäisen ennakkoratkaisukysymyksen sisällön alaan.

17 Kolmannen tutkimatta jättämistä koskevan perusteen osalta on todettava, että kansallinen tuomioistuin on nyt käsiteltävässä asiassa esitellyt pääasiaan liittyvät oikeudelliset seikat ja tosiseikat riittävän täsmällisesti, jotta unionin tuomioistuin voi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin ja jotta Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 23 artiklassa tarkoitetut osapuolet voivat esittää huomautuksia. Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee lisäksi, että kansallisella tuomioistuimella on epäilyksiä siitä, onko kansallinen lainsäädäntö, josta on kyse pääasiassa, yhteensopiva unionin oikeuden sellaisten säännösten kanssa, joiden tulkintaa on pyydetty, ja että siinä tapauksessa, ettei mainittu lainsäädäntö ole yhteensopiva kyseisten säännösten kanssa, Colruytiä vastaan nostetut syytteet on hylättävä.

18 Edellä olevan perusteella on katsottava, että ennakkoratkaisupyyntö voidaan ottaa tutkittavaksi.

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

19 Ensimmäisellä kysymyksellään kansallinen tuomioistuin tiedustelee, onko direktiivin 2011/64 15 artiklan 1 kohtaa, luettuna perusoikeuskirjan 20 ja 21 artiklan valossa, tulkittava siten, että se on esteenä sellaiselle kansalliselle lainsäädännölle, josta on kyse pääasiassa ja jossa vähittäiskauppiaita kielletään myymästä tupakkatuotteita yksikköhinnalla, joka alittaa hinnan, jonka valmistaja tai maahantuoja on ilmoittanut kyseisiin tuotteisiin kiinnitetyssä veromerkissä.

20 Kuten direktiivin 2011/64 1 artiklasta ilmenee, direktiivin tarkoituksena on vahvistaa yleiset periaatteet jäsenvaltioiden valmistetusta tupakasta kantaman valmisteveron rakenteen ja verokantojen yhdenmukaistamiseksi. Kyseinen direktiivi on näin ollen osa tupakkatuotteisiin sovellettavaa unionin verolainsäädäntöä, jonka tavoitteena on mainitun direktiivin toisen perustelukappaleen mukaan muun muassa varmistaa sisämarkkinoiden moitteeton toiminta.

21 Direktiivin 2011/64 kolmannesta perustelukappaleesta ilmenee lisäksi, että kyseisen tavoitteen toteuttamiseksi direktiivin tarkoituksena on varmistaa, ettei jäsenvaltioiden valmistetun tupakan alan tuotteiden kulutukseen kohdistama verotus vääristä kilpailun edellytyksiä eikä estä näiden tuotteiden vapaata liikkuvuutta unionissa. Kyseisen direktiivin yhdeksännessä perustelukappaleessa todetaan erityisesti, että valmisteverojen rakenteiden yhdenmukaistamisella on saatava estetyksi verotuksen vaikutuksia vääristämästä samaan ryhmään kuuluvilla valmistetun tupakan eri luokilla käytävää kilpailua ja siten saatava jäsenvaltioiden kansallisia markkinoita avatuksi.

22 Edellä esitetystä seuraa, että direktiivin 2011/64 tarkoituksena on varmistaa sisämarkkinoiden moitteeton toiminta siltä osin kuin on kyse valmistetun tupakan alan tuotteisiin kohdistuvan valmisteveron kantamisesta jäsenvaltioista.

23 Kyseisen direktiivin 15 artiklan 1 kohdan ensimmäistä alakohtaa on tulkittava kyseisen päämäärän valossa. Kyseisessä säännöksessä säädetään, että valmistajat tai tarvittaessa niiden edustajat tai asiamiehet unionissa sekä kolmansista maista tuovat maahantuojat saavat vapaasti vahvistaa kullekin tuotteelleen korkeimman vähittäismyyntihinnan kussakin jäsenvaltiossa, jossa nämä tuotteet on tarkoitettu luovutettaviksi kulutukseen; tämän tarkoituksena on varmistaa se, että näiden tuotteiden välillä käydään todellista kilpailua.

24 Unionin tuomioistuin on katsonut, että kyseisellä säännöksellä pyritään ensinnäkin varmistamaan se, että tupakkatuotteiden suhteellisen valmisteveron perustaa eli näiden tuotteiden vähittäismyynnissä käytettävää enimmäishintaa koskevat kaikissa jäsenvaltioissa samat säännöt, ja toisaalta säilyttämään edellä mainittujen toimijoiden vapaus, jonka ansiosta ne voivat tosiasiallisesti hyötyä kilpailuedusta, joka aiheutuu mahdollisesti alemmista omakustannushinnoista (ks. analogisesti tuomio 4.3.2010, komissio v. Ranska, C-197/08, EU:C:2010:111, 36 kohta).

25 Lisäksi on todettava, että kyseinen säännös liittyy tupakan verojärjestelmään, mikä merkitsee sitä, että valmistajan tai maahantuojan määrittämää ja viranomaisen hyväksymää hintaa pidetään enimmäishintana ja noudatetaan sellaisenaan kaikilla jakeluketjun tasoilla kuluttajalle myyntiin asti, jotta voidaan välttää se, että verotulojen saantia voitaisiin haitata ylittämällä etukäteen vahvistetut hinnat (ks. vastaavasti tuomio 4.3.2010, komissio v. Ranska, C-197/08, EU:C:2010:111, 43 kohta).

26 Direktiivin 2011/64 15 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan tarkoituksena on näin ollen varmistaa, että tupakkatuotteiden valmisteveroja koskevien sääntöjen soveltaminen ei haittaa kilpailun asettamia vaatimuksia, joihin kuuluu – kuten kyseisen direktiivin kymmenennestä perustelukappaleesta ilmenee – järjestelmä, jossa valmistajat tai maahantuojat vahvistavat vapaasti hinnat kaikille valmistetun tupakan ryhmille.

27 Unionin tuomioistuin onkin jo todennut, ettei direktiivin 2011/64 15 artiklan 1 kohtaa voida tulkita siten, että se on esteenä lainsäädännölle, jossa ehdoksi maahantuotujen tai maassa valmistettujen valmistetun tupakan tuotteiden kuluttajille tapahtuvan myynnin ehdoksi asetetaan tietty myyntihinta, eli veromerkkiin merkitty hinta, kunhan valmistaja tai maahantuoja on vapaasti vahvistanut kyseisen hinnan (ks. analogisesti tuomio 16.11.1977, GB-Inno-BM, 13/77, EU:C:1977:185, 63 ja 64 kohta).

28 Pääasian osalta on todettava, että terveyden suojelusta annetun lain 7 §:n 2 bis momentin 1 kohdan kaltainen kansallinen säännös, jolla kansallisen tuomioistuimen antamien tietojen mukaan kielletään vähittäiskauppiaita muun muassa myymästä tupakkatuotteita yksikköhinnalla, joka alittaa hinnan, jonka valmistaja tai maahantuoja on ilmoittanut kyseisiin tuotteisiin kiinnitetyssä veromerkissä, vaikuttaa – kun otetaan huomioon tupakan verojärjestelmän erityispiirteet – toki siten, että kyseisten toimijoiden edellytetään noudattavan kyseiseen merkkiin merkittyä hintaa, kun ne myyvät tällaisia tuotteita kuluttajalle. Unionin tuomioistuimelle toimitetusta aineistosta ei kuitenkaan käy ilmi, että kyseisen säännöksen tarkoituksena olisi säännellä sen hinnan vahvistamista, jonka valmistaja tai maahantuoja ilmoittaa mainitussa merkissä, eikä myöskään, että kyseinen säännös koskisi muulla tavalla tupakkatuotteiden valmisteveron soveltamista.

29 Tällainen kansallinen säännös ei näin ollen koske direktiivin 2011/64 15 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tilannetta. Niinpä direktiivin kyseinen säännös ei ole esteenä mainitulle kansalliselle säännökselle.

30 Tätä tulkintaa ei horjuta Colruytin väite siitä, että se, ettei vähittäiskauppiaille anneta vapautta vahvistaa mainitun 15 artiklan 1 kohdan perusteella hintaa, jolla tupakkatuotteita myydään kuluttajalle, merkitsee perusoikeuskirjan 20 ja 21 artiklan vastaista perusteetonta syrjintää sellaisten vähittäiskauppiaiden, jotka ovat myös maahantuojia, ja sellaisten vähittäiskauppiaiden, jotka eivät ole maahantuojia, välillä. Perusoikeuskirjan määräykset eivät nimittäin voi missään tapauksessa vaikuttaa

siten, että direktiivin 2011/64 soveltamisalaa laajennettaisiin vähittäiskauppiaiden noudattaman vähimmäishinnan vahvistamiseen, jota tupakkatuotteiden valmisteveron soveltaminen ei lähtökohtaisesti koske.

31 Edellä esitetyistä näkökohdista seuraa, että ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2011/64 15 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, ettei se ole esteenä sellaiselle kansalliselle lainsäädännölle, josta on kyse pääasiassa ja jossa vähittäiskauppiaita kielletään myymästä tupakkatuotteita yksikköhinnalla, joka alittaa hinnan, jonka valmistaja tai maahantuoja on ilmoittanut kyseisiin tuotteisiin kiinnitetyssä veromerkissä, kunhan valmistaja tai maahantuoja on vapaasti vahvistanut kyseisen hinnan.

Toinen kysymys

32 Toisella kysymyksellään kansallinen tuomioistuin tiedustelee, onko SEUT 34 artiklaa tulkittava siten, että se on esteenä sellaiselle kansalliselle lainsäädännölle, josta on kyse pääasiassa ja jossa vähittäiskauppiaita kielletään myymästä tupakkatuotteita yksikköhinnalla, joka alittaa hinnan, jonka valmistaja tai maahantuoja on ilmoittanut kyseisiin tuotteisiin kiinnitetyssä veromerkissä.

33 SEUT 34 artiklassa kielletään jäsenvaltioiden väliset tuonnin määrälliset rajoitukset ja kaikki vaikutukseltaan vastaavat toimenpiteet. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan SEUT 34 artiklassa tarkoitettuja määrällisiä rajoituksia vaikutukseltaan vastaavia toimenpiteitä ovat kaikki kauppaa koskevat jäsenvaltioiden säädökset, jotka voivat tosiasiallisesti tai mahdollisesti rajoittaa unionin sisäistä kauppaa suoraan tai välillisesti (tuomio 11.7.1974, Dassonville, 8/74, EU:C:1974:82, 5 kohta ja tuomio 23.12.2015, Scotch Whisky Association ym., C-333/14, EU:C:2015:845, 31 kohta).

34 Jos jäsenvaltioiden lainsäädäntöä ei ole yhdenmukaistettu, tällaisina määrällisiä rajoituksia vaikutukseltaan vastaavina toimenpiteinä on pidettävä tavaroiden vapaan liikkuvuuden rajoituksia, jotka aiheutuvat siitä, että toisista jäsenvaltioista tuotavien ja niissä laillisesti valmistettavien ja kaupan pidettävien tavaroiden on täytettävä toisen jäsenvaltion lainsäädännössä asetetut edellytykset, vaikka niitä sovelletaan erotuksetta kaikkiin tuotteisiin (ks. vastaavasti tuomio 20.2.1979, Rewe-Zentral, nk. Cassis de Dijon -tapaus, 120/78, EU:C:1979:42, 6, 14 ja 15 kohta).

35 Tiettyjä myyntijärjestelyjä rajoittavien tai ne kieltävien kansallisten oikeussääntöjen soveltamisella muista jäsenvaltioista tuotuihin tuotteisiin ei tosiasiallisesti tai mahdollisesti rajoiteta jäsenvaltioiden välistä kauppaa suoraan tai välillisesti kyseisessä oikeuskäytännössä tarkoitetulla tavalla, jos niitä sovelletaan kaikkiin jäsenvaltion alueella toimiviin toimijoihin ja jos niillä on oikeudellisesti ja tosiasiallisesti sama vaikutus sekä kotimaisten tuotteiden että muista jäsenvaltioista maahantuotujen tuotteiden markkinointiin. Jos nämä edellytykset täyttyvät, tällaisten säädösten soveltaminen sellaisten toisesta jäsenvaltiosta tuotujen tuotteiden myyntiin, jotka ovat tämän valtion oikeussääntöjen mukaisia, ei nimittäin ole omiaan estämään näiden tuotteiden markkinoille pääsyä eikä rajoittamaan sitä enempää kuin kotimaisten tuotteiden markkinoille pääsyä (tuomio 10.2.2009, komissio v. Italia, C-110/05, EU:C:2009:66, 36 kohta).

36 SEUT 34 artiklassa tarkoitettuina tuonnin määrällisiä rajoituksia vaikutukseltaan vastaavina toimenpiteinä on näin ollen pidettävä sellaisia jäsenvaltion toteuttamia toimenpiteitä, joilla on tarkoituksena kohdella epäedullisemmin toisista jäsenvaltioista tuotavia tuotteita, ja toimenpiteitä, joilla on tällainen vaikutus, sekä tämän tuomion 34 kohdassa tarkoitettuja toimenpiteitä. Saman käsitteen alaan kuuluvat myös kaikki muut toimenpiteet, joilla rajoitetaan muista jäsenvaltioista peräisin olevien tuotteiden pääsyä jäsenvaltion markkinoille (ks. vastaavasti tuomio 10.2.2009, komissio v. Italia, C-110/05, EU:C:2009:66, 37 kohta).

37 Tästä on todettava, että koska terveyden suojelusta annetun lain 7 §:n 2 bis momentin 1 kohdan sisältämän kaltainen tupakkatuotteiden hintoja koskeva kansallinen lainsäädäntö ei koske näiden tuotteiden ominaisuuksia vaan ainoastaan niitä järjestelyjä, joiden mukaisesti niitä voidaan myydä, sen on katsottava koskevan myyntijärjestelyjä (ks. analogisesti tuomio 30.4.2009, Fachverband der Buch- und Medienwirtschaft, C-531/07, EU:C:2009:276, 20 kohta).

38 Siitä, täyttääkö tällainen lainsäädäntö tämän tuomion 35 kohdassa mainitut edellytykset, on todettava yhtäältä, että mainitun 7 §:n 2 bis momentin 1 kohdan kaltaista kansallista säännöstä, jossa vähittäiskauppiaita kielletään myymästä tupakkatuotteita yksikköhinnalla, joka alittaa hinnan, jonka valmistaja tai maahantuoja on ilmoittanut kyseisiin tuotteisiin kiinnitetyssä veromerkissä, sovelletaan kaikkiin kyseisen jäsenvaltion alueella toimiviin toimijoihin.

39 Toisaalta on todettava, että koska kyseinen säännös ei koske sitä, miten muista jäsenvaltioista peräisin olevien tuotteiden maahantuojat määrittävät kyseisessä merkissä ilmoitetun hinnan, ja koska kyseiset maahantuojat ovat vapaita määrittämään mainitun hinnan, säännös ei ole omiaan estämään muista jäsenvaltioista peräisin olevien tupakkatuotteiden pääsyä Belgian markkinoille eikä rajoittamaan sitä enempää kuin kotimaisten tupakkatuotteiden markkinoille pääsyä.

40 Tällainen lainsäädäntö ei näin ollen ole SEUT 34 artiklassa kielletty tuonnin määrällisiä rajoituksia vaikutukseltaan vastaava toimenpide.

41 Kun edellä esitetyt näkökohdat otetaan huomioon, toiseen kysymykseen on vastattava, että SEUT 34 artiklaa on tulkittava siten, ettei se ole esteenä sellaiselle kansalliselle lainsäädännölle, josta on kyse pääasiassa ja jossa vähittäiskauppiaita kielletään myymästä tupakkatuotteita yksikköhinnalla, joka alittaa hinnan, jonka valmistaja tai maahantuoja on ilmoittanut kyseisiin tuotteisiin kiinnitetyssä veromerkissä, kunhan maahantuoja on vapaasti vahvistanut kyseisen hinnan.

Kolmas kysymys

42 Kolmannella kysymyksellään kansallinen tuomioistuin tiedustelee, onko SEUT 101 artiklaa, luettuna yhdessä SEU 4 artiklan 3 kohdan kanssa, tulkittava siten, että se on esteenä sellaiselle kansalliselle lainsäädännölle, josta on kyse pääasiassa ja jossa vähittäiskauppiaita kielletään myymästä tupakkatuotteita yksikköhinnalla, joka alittaa hinnan, jonka valmistaja tai maahantuoja on ilmoittanut kyseisiin tuotteisiin kiinnitetyssä veromerkissä.

43 Unionin tuomioistuimen vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että vaikka SEUT 101 artikla koskee ainoastaan yritysten toimintaa eikä kohdistu jäsenvaltioiden antamiin lakeihin tai asetuksiin, on kuitenkin niin, että mainitussa artiklassa – tarkasteltuna yhdessä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden välistä yhteistyövelvollisuutta koskevan SEU 4 artiklan 3 kohdan kanssa – asetetaan jäsenvaltioille velvollisuus olla toteuttamatta tai pitämättä voimassa toimenpiteitä – vaikka ne olisivat lakeja tai asetuksia –, jotka ovat omiaan poistamaan yrityksiin sovellettavien kilpailusääntöjen tehokkaan vaikutuksen (tuomio 4.9.2014, API ym., C-184/13–C-187/13, C-194/13, C-195/13 ja C-208/13, EU:C:2014:2147, 28 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

44 Kyse on SEUT 101 artiklan, luettuna yhdessä SEU 4 artiklan 3 kohdan kanssa, rikkomisesta silloin, kun jäsenvaltio joko yhtäältä määrää yritykset tekemään SEUT 101 artiklan vastaisia yritysten välisiä yhteistoimintajärjestelyjä, edistää tällaisten järjestelyjen tekemistä taikka vahvistaa niiden vaikutuksia tai toisaalta poistaa omalta sääntelyltään sen valtiollisen luonteen siirtämällä yksityisille toimijoille vastuunsa tehdä taloutta ohjaavia päätöksiä (tuomio 4.9.2014, API ym., C-184/13–C-187/13, C-194/13, C-195/13 ja C-208/13, EU:C:2014:2147, 29 kohta).

45 Lainsäädäntö, jonka tarkoituksena ei ole pakottaa toimittajia ja vähittäismyyjiä tekemään sopimuksia tai muuten toimimaan SEUT 101 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla vaan jossa päinvastoin säädetään, että vastuu kuluttajahintojen vahvistamisesta on julkisilla viranomaisilla, ei ole ristiriidassa mainitun määräyksen – luettuna yhdessä SEU 4 artiklan 3 kohdan kanssa – kanssa (ks. vastaavasti tuomio 29.1.1985, Cullet v. Leclerc, 231/83, EU:C:1985:29, 17 ja 18 kohta). Vastaavasti lainsäädännöllä, jossa säädetään sellaisenaan riittävästä kiellosta, ei velvoiteta tekemään kilpailunvastaisia sopimuksia eikä edistetä niiden tekemistä (ks. vastaavasti tuomio 17.11.1991, Ohra Schadeverzekeringen, C-245/91, EU:C:1993:887, 11 kohta).

46 Kuten tämän tuomion 28 kohdassa on todettu, terveyden suojelusta annetun lain 7 §:n 2 bis momentin 1 kohdan kaltainen kansallinen säännös vaikuttaa siten, että vähittäiskauppiaiden on myydessään tupakkatuotteita kuluttajille noudatettava tiettyä myyntihintaa, eli hintaa, jonka valmistaja tai maahantuoja on ilmoittanut kyseisiin tuotteisiin kiinnitetyssä veromerkissä. Tällaisella lainsäädännöllä ei pakoteta toimittajia ja vähittäiskauppiaita tekemään sopimuksia eikä edistetä niiden tekemistä, vaan tämä lainsäädäntö on sellaisenaan riittävää, koska sen välittömänä vaikutuksena on sen hinnan vahvistaminen, jota vähittäiskauppiaiden on noudatettava. Unionin tuomioistuimelle toimitetusta aineistosta ei myöskään ilmene, että terveyden suojelusta annetun lain 7 §:n 2 bis momentin 1 kohdan antamista olisi edeltänyt sopimus, joka koskee pakollisia jälleenmyyntihintoja tupakkatuotteiden alalla.

47 Mainitussa 7 §:n 2 bis momentin 1 kohdassa ei myöskään siirretä yksityisille toimijoille vastuuta sen hinnan vahvistamisesta, jota vähittäiskauppiaiden on noudatettava, tai muiden taloutta ohjaavien päätösten tekemisestä.

48 Näin ollen on todettava, ettei sellainen lainsäädäntö, josta on kyse pääasiassa, ole omiaan poistamaan SEUT 101 artiklan 1 kohdan tehokasta vaikutusta.

49 Edellä esitetyistä näkökohdista seuraa, että kolmanteen kysymykseen on vastattava, että SEUT 101 artiklaa, luettuna yhdessä SEU 4 artiklan 3 kohdan kanssa, on tulkittava siten, ettei se ole esteenä sellaiselle kansalliselle lainsäädännölle, josta on kyse pääasiassa ja jossa vähittäiskauppiaita kielletään myymästä tupakkatuotteita yksikköhinnalla, joka alittaa hinnan, jonka valmistaja tai maahantuoja on ilmoittanut kyseisiin tuotteisiin kiinnitetyssä veromerkissä.

Oikeudenkäyntikulut

50 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kuudes jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Valmistettuun tupakkaan sovellettavan valmisteveron rakenteesta ja verokannoista 21.6.2011 annetun neuvoston direktiivin 2011/64/EU 15 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, ettei se ole esteenä sellaiselle kansalliselle lainsäädännölle, josta on kyse pääasiassa ja jossa vähittäiskauppiaita kielletään myymästä tupakkatuotteita yksikköhinnalla, joka alittaa hinnan, jonka valmistaja tai maahantuoja on ilmoittanut kyseisiin tuotteisiin kiinnitetyssä veromerkissä, kunhan valmistaja tai maahantuoja on vapaasti vahvistanut kyseisen hinnan.

2) **SEUT 34 artiklaa on tulkittava siten, ettei se ole esteenä sellaiselle kansalliselle lainsäädännölle, josta on kyse pääasiassa ja jossa vähittäiskauppiaita kielletään myymästä tupakkatuotteita yksikköhinnalla, joka alittaa hinnan, jonka valmistaja tai maahantuoja on ilmoittanut kyseisiin tuotteisiin kiinnitetyssä veromerkissä, kunhan maahantuoja on vapaasti vahvistanut kyseisen hinnan.**

3) **SEUT 101 artiklaa, luettuna yhdessä SEU 4 artiklan 3 kohdan kanssa, on tulkittava siten, ettei se ole esteenä sellaiselle kansalliselle lainsäädännölle, josta on kyse pääasiassa ja jossa vähittäiskauppiaita kielletään myymästä tupakkatuotteita yksikköhinnalla, joka alittaa hinnan, jonka valmistaja tai maahantuoja on ilmoittanut kyseisiin tuotteisiin kiinnitetyssä veromerkissä.**

Allekirjoitukset